

A TENGERPART

POLITIKAI NAPILAP.

XI. évfolyam.

FIUME, szerda 1914. január 8.

5. szám.

Megjelenik naponta a délutáni órákban.
Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 229)
Fiume, Gradinata del Sasso Bianco 3, I. em.
Nyomda telefonszáma (lapzárta előtt) 400.

Felelős szerkesztő:
MURAI JEN

Előfizetési ár helyben és vidéken:
Egész évre . . . . . 24 kor. | Negyedévre . . . . . 6 kor.
Félévre . . . . . 12 kor. | Egy hónapra . . . . . 2 kor.
Egyes szám ára Fiumében 6 fillér.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 60 fillér.

A Kelet finánciái.

—0—

(K. J.) A lezajlott balkáni háborúk pénzügyi likvidációja most indult meg. Külcsöntárgyalások folynak, némelyik államkölesön már befejezést nyert, másoknál a tárgyalások még nagyon kezdetleges stádiumban vannak. Míg azonban az egyes balkáni országok a pénzügyi viszonyok nyomása alatt pénzügyi viszonyaik rendezéséhez komolyan hozzáálltak, ma még arról sincs egészen tiszta képünk, minő pénzügyi áldozatokba került a háború az egyes hadviselő feleknek és minők voltak a két felvonásra szabott és meglepő fináléval végződött balkáni háború gazdasági és pénzügyi hatásai. Azok a cikkek és ismertetések, melyek ezen kérdésekről eddig megjelentek, a gazdasági és pénzügyi viszonyoknak nem egy érdekes részletére világítottak rá, de sem a felhasznált adatok megbízhatósága, sem a gazdasági jelenségek összefoglaló méltatása szempontjából még nem felelhetnek meg azoknak a kívánalmaknak, amelyek ezen a téren meglehetősen megbízható tájékoztatásra irányulnak. Kétségtelen, hogy a mint a balkáni háború gazdasági és pénzügyi része ezen a módon fel lesz dolgozva, a modern háború gazdasági és pénzügyi hatásai tekintetében egészen pozitív eredményekre leszünk képesek támaszkodni, mert az előző háborúk, úgy az angol-bur, mint az orosz-japán háború ebben az irányban már értékes tapasztalatokat szolgáltatottak.

Bizonyos mértékben és bizonyos határok között azonban a balkáni háború konzekvenciáit is módunkban van, legalább fővonásaiban megítélni. Természetes, hogy a balkáni háború annál rombolóbb hatással volt az illető ország finánciára, minél kisebb pénzügyi készülséggel ment bele a háborúba, minél kedvezőtlenebbek voltak az illető ország pénzügyei a háborút megelőzőleg, azután befolyással volt az a körülmény is, hogy minő része volt az érdekelt országoknak a háborúban. Ami az előbbent illeti, annyi már a háborút megelőzőleg ismeretes volt és a háború folyamán tapasztalt jelenségek is igazolták, hogy pénzügyi szempontból Bulgária, amelynek annyi szemrehányást tettek, volt aránylag a legkészszeletlenebb.

Még közvetlenül a háború megindulása előtt nagy erőfeszítéssel igyekezett kölesönre szert tenni, a háború folyamán pedig a rövid lejáratú kölesönöktől eltekintve, legnagyobb mértékben vette igénybe a rekvizíciós bonokat, amelyekkel a hadsereg belöldi szállítóit és a balkáni háborúban aránytalanul szerepet vitt fuvarosokat fizette. A bolgár bonok 300 millió frankra rugó összege nines arányban a szerbek 60 millió bon-

jával, nem is szólva a görögök hasonló fizetési utalványairól. Ezek az utalványok most utólag sok bajnak a forrásai, mert a rossz pénzügyi viszonyok között levő kereskedőcégek és magánosok az utalványok minél gyorsabb beváltását sürgetik és az orvoslásnak az a módja, hogy azokat a közszolgáltatások fizetésére felhasználhatják, viszont az illető ország, főleg Bulgária pénztárait hozza mind nagyobb zavarba, amin csak az új kölesönök gyors elintézése képes segíteni. A háború előtt a Balkán-államok pénzügyei általában nem voltak kedvezőtleneknek mondhatók és egészen külön kell említeni ebből a szempontból Romániát, melyet a többi balkáni országokkal egy sorba helyezni pénzügyi szempontból nem lehet. Adótartaléki politikával már a háborút megelőzőleg függetleníteni igyekezett államháztartását a Balkán-államokra, mint tulajdonképpen agrár-országokra annyira jellemző bevételi ingadozásoktól, pénzügyi adminisztrációja már európai szinten áll és nem kénytelen a Balkán-államokra annyira jellemző nagyszámú egyedáruságból meríteni állami bevételeinek javarésztét. A háborúban való részvétele is inkább sztratégiai felvonulásnak nevezhető és ikerült azt a két hetet is betartani, amelyre az a felvonulás már eredetileg tervezetett. Igaz ugyan, hogy ezt a számítását erősen keresztülhuzta a demobilizáció lassúsága a koleraveszedelem következtében, ami a hadi állapot tartamát három hónapra hosszabbította meg. Érthető ily körülmények között, hogy Romániának közvetlenül a háború befejezése után sikerült a német piacon egy 200 millió 4 és fél % kölesönt elhelyeznie, még pedig a járadékadósság alakjában, míg az 5%-os román rente jövedelmezősége az 1913. júniusában fennállott 5.17%-ról az 1913. év végén 5.08%-ra csökkent, ami az árfolyam megfelelő 99%-ra való emelkedését jelenti.

A többi Balkán-állammal szemben más a helyzet, mert ezeknél egyrészt az állami bevételek, Bulgáriától eltekintve, csaknem tulajdonképpen az egyedáruságokból és fogyasztási adókból szerezhetők, másfelől az egyenes adókból származó bevételek fokozása az adóigazgatásra és az alacsony kulturfokra való tekintettel egyelőre alig remélhető. Jellemző ebben a tekintetben, hogy Szerbia is az egyenes adókból származó bevételeinek tulajdonképpen részét (32 millióból 21-et) nem az egyenes adókból, hanem az ezekre kivetett 150%-os állami pótdoból szerzi be. Szerbiában, Görögországban és az első sorban Törökországban azonban úgy az államhitel, mint az állambevételek fejlesztése szempontjából sokat jelent az egyedárusoknak az államadósság részére való lekötöttsége és az államadósságnak, részben maguknak a biztosítékul szolgáló monopoliu-

moknak nemzetközi bizottságok által való kezelése. Ugy a szerb, mint a görög egyedárusági igazgatás az utóbbi időkben az államadósság kamat- és törlesztési szükségletének fedezése után még elég jelentékeny (14—27 millió) fölösleget volt képes juttatni az állampénztárnak. Az államhitelezők szempontjából érthető tehát, hogy ezeknek az országoknak kölesönös szükséglete könnyebben nyerhet elintéztést a bolgár államkölesönöktől, amelynek tárgyalása is ennél fogva sokkal kezdetlegesebb stádiumban van, mint a másik két állam kölesönös szükséglete. E mellett még számításba kell venni, hogy a török államadósságból még körülbelül 500 millió frankot kell majd átvennie a volt szövetségeseknek, amiből az orosz rész Görögországnak fog jutni. Ha most számításba vesszük az új beruházások szükségleteit is, nem tarthatjuk kizártnak, hogy a balkáni országok területi gyarapodásukat és erősebb állami önállóságukat pénzügyi függetlenségük erősebb feláldozásával lesznek kénytelenek megfizetni, ami Bulgáriában eddig szokatlan lépést jelentene, de mely valószínűnek látszik, ha helyesek azok a számítások, amelyek a háború következtében a bolgár államadósságnak körülbelül egy milliárddal való megnövekedését hirdetik.

Válság a kereskedelmi kamarában.

—0—

A fiumei keresk. és iparkamarában súlyos válság tört ki. Elnökség és választmány olyan éles ellentétbe kerültek, hogy az elnökség beadta lemondását és nem lehetetlen, hogy a vezetés nélkül maradt kamara élére — tekintettel a nagyon zavaros és kétségbeejtő állapotokra a kereskedelmi miniszter miniszteri biztost nevez ki. Hogy miként tört ki a válság és mik ennek érdekes és tanulságos előzményei, azt ezekben ismertetjük:

Mikor a volt kamarai titkár, Smoquina meghalt, a választmánynak igen sok fejtörést okozott a titkári állás betöltése, mert Smoquina 30 éves munkálkodása alatt nem gondoskodott arról, hogy helyét majd megfelelő, az ügyekhez értő ember foglalhassa el. A kamaránál csupa jogvégtzettség és képesítés nélküli hivatalnok volt alkalmazva, akik közül egyik sem lehetett alkalmas a titkári állás betöltésére. Végre sok huzavona után, alkalmasabb jelölt hiányában Gotthardi Adolfot választották meg, aki minden képzettséget nélkülöz ugyan, de mint első irodatiszt a mága javára dolgozta meg az elnökséget és a választmány többségét.

Gotthardinak, mikor megválasztották, nemcsak a jogi képzettsége hiányzott, de még csak érettségije sem volt. Ezt alig ne-

hány hónappal ezelőtt tette le magán-uton. Hogy miként vezeti Gotthardi Adolf a kamarát, annak élénk bizonyosága a kamara dekadenciája. Fiume legfontosabb közgazdasági- és ipari vállalatai nemcsak távol állanak a kamara minden mozgalmától, hanem egyenesen szembe helyezkednek vele. A kamara felterjesztéseinek ennek folytán nincs is semmiféle sulya a kereskedelmi minisztériumban.

Mivel a kamara vezetősége maga is érezte, hogy Gotthardi személyében nincsenek meg teljes mértékben a garanciák az ügyek helyes vezetésére, az 1912. év végén első adjunktusnak melléje választotta dr. Kasztel Nándort, aki magyar ember létere az olasz, horvát, német, francia, angol, spanyol és esperanto nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírja. Ezzel szemben Gotthardi még a saját anyanyelvéből, az olaszból — melyet csak fiumei módra beszél — is felmentést kért az érettségén. Arról, hogy az olasz írásban teljesen bírja, természetesen szó sem lehet, a magyarból pedig még ennél is gyengébb.

Kasztel dr. kiváló képességeivel csakhamar magára vonta a kamara vezetőségének figyelmét és Gotthardi a legalaposabban féltetni kezdte tőle a saját hatáskörét. A ielegyetlenebb módon dolgozott tehát az első adjunktus ellen. Mindenekelőtt megtiltotta a személyzetnek, hogy Kasztelt **doktornak címezzék, azután mikor az egyik konzul arra kérte Kasztelt, hogy 3 hónapig helyettesítse őt, Gotthardi ezt megtiltotta.** De mert Kasztel dr. megmagyarázta neki, hogy szabad idejével egyedül ő rendelkezik, a terv meggyújtása érdekében az addig 8 órától 2 óráig tartó hivatalos órákat megváltoztatta és a hivatalnokokat délelőtt 8-tól 12-ig, délután 3-tól 6-ig rendelte be. Kasztel dr. fogalmazványaiába állandóan belejavított és csak heves jelenetek után ismerte be, hogy mindig úgy volt a helyes, ahogy Kasztel írta.

A surlódás, amelynek tehát Gotthardi féltékenysége volt a rugója, kezdett állandó lenni, mikor egy napon a La Bilanciában erős kritika jelent meg Gotthardiról. Mikor Kasztel reggel bement a hivatalba, Gotthardi élesen neki rontott:

— Ezt a cikket maga írta! Ez szemtelenség, komizás! — kiabálta.

— Szavait nem veszem magamra, a cikkhez semmi közöm, nem én írtam, — válaszolta Kasztel.

— Hazudik, maga írta! rikácsolta Gotthardi.

A sulyos sértésre Kasztel idegesen ugrott fel.

— Visszavonja rögtön, amit mondott! — kérdezte élesen.

— Nem vonom, fenntartom!

Kasztel elment és egy óra múlva Lengyel Emil kormányzósági tisztviselő és Andrejka főhadnagy jelentek meg Gotthardinál, akitől Kasztel megbízásából az elkövetett sértésért elégtételt kértek. Gotthardi azzal az érveléssel, hogy ő a sértést mint felettes tisztviselő, szolgálat közben követte, az elégtételt magtagadta. A segédek egyoldalu jegyzőkönyvet véve fel, Kasztel részéről az ügyet befejezettnek nyilvánították. Gotthardi ettől fogva valósággal leste az alkalmat, hogy Kasztelt csipkedhesse. A provokálásért az elnökséggel dorgatoriumot adatott Kasztelnek, munkáját állandóan kifogásolta, ismert nyers modorával állandóan sértette az önértékes és nagyképzetségű adjunktust. Végre aztán célt ért. December

elején meguntta Kasztel Gotthardi tulien-géseit, levelet írt a választmánynak, melyben bejelentette, hogy állásáról leköszön, mert önértéke, képessége, egész egyénisége tiltakozik az ellen, hogy Gotthardival együtt dolgozzon.

Csak hogy a dolog nem ment egészen simán. A választmány kíváncsi volt a lemondás közelebbi okaira is, kihallgatta Kasztelt, kihallgatta Gotthardit és mikor a tényállást megállapította, Kasztel lemondását nem fogadta el, hanem függőben tartotta. Kasztelt az ügy végleges eldőltségéig szabadságra küldték.

A megállapított zavaros állapotok miatt a választmány az elnökséggel szemben rosszaságát fejezte ki, mert úgy véli, hogy csak is az elnöki gyengeség eredményezte Gotthardi lehetetlen és abszurd viselkedését. De megrovásban részesítette a választmány Gotthardi Adolf titkárt is, figyelmeztetvén őt arra, hogy az ilyen magatartást nem tűri

és amennyiben a helyzet meg nem változik, kénytelen lesz utódjáról gondoskodni.

Hogy mennyiben változott meg Gotthardi, azt élénken illusztrálja az, hogy január 1-én visszatartotta Kasztel fizetését és lakbérét, mert ez nem megy be a hivatalába. Pedig a választmánytól szabadságot kapott.

A választmány éles és határozott kritikája nagy megrökönyödést keltett az elnökségen. Ez nyílt és félreérthetetlen bizalmatlanság, melynek konzekvenciáját le kell vonni. Tegnapelőtt aztán Cosulich Lajos lovag elnök, Dankl Zsigmond és Rudán Celsius al-elnökök tudatták a választmánynyal, hogy lemondanak.

A kamarában tehát most nincs vezetőség, de a hivatalban sincs valaki, akire az ügyek kezelését nyugodtan rábízni lehetne. A helyzetet már tudatták a kereskedelmi miniszterrel, ahonnan — ha az ügyek hamarosan rendbe nem jönnek — valószínűleg miniszteri biztost küldenek a kamara élére.

Friedmann plagizált?

≡ Betegh Lajos találta fel a szérumot. ≡

Mint olvasóink tudják, a napokban itt járt dr. Friedmann berlini orvostanár asszisztense: dr. Braun orvos, ki a kórházban több beoltást végzett a Friedmann-féle szérummal. A találmányt természetesen világszerte nagy érdeklődéssel fogadták, mert hiszen nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy Friedmann szere gyógyítja a tüdővést.

Braun dr. fiumei szereplése nyomán most egy nagy-nagy világszenzáció kezd kikapanni. *Arról van szó, hogy a szérumot nem Friedmann találta fel, hanem Betegh Lajos volt kormányzósági főállatorvos, aki tavaly júniusban halt meg.* Mielőtt erre vonatkozó értesülésünket közre adnánk, emlékeztetünk a Betegh Lajos halálakor A Tengerpartban megjelent híradásra, melyben ezeket írtuk:

Tizennégy évvel ezelőtt nevezték ki tuzsádi Betegh Lajost a kormányzóság és a tengerészeti hatóság állatorvosává és ez alatt az idő alatt mindenütt ismert lett a neve, ahol az emberiség legnagyobb ellensége, a tuberkulózis ellen tudományos irtó háborút folytatnak. Betegh Lajos ugyanis tüdővéstes volt és közel két évtizedes tudományos munkálkodása viaskodás, versenyfutás volt a halállal. Nagy készséggel, hozzáértéssel és óriási szorgalommal folytatta kísérletezéseit és az összes kulturnemzetek nyelvén közzétett tanulmányai mindig a tudomány, a kultura eseményei voltak. A testileg gyöngye embernek óriási erőt kölcsönzött az a szilárd elkövettség, hogy felfedezze a tüdővész gyógyítószerét és megmentheti vele talán a maga életét is. Éveket töltött el a tuberkulózis bacillus fiziológiai és kémiai vizsgálatával, az állati és az emberi gümökör, továbbá a tengeri állatok tüdővéste sajátosságainak a kutatásával. Nevezetes felfedezése volt, hogy megdöntötte a fertőzésről szóló tudományos elméletet és kétséget kizárólag megállapította, hogy a tuberkulózis fertőzés nem a bacillusok, hanem a bacillus spórák útján terjed. Ez a felfedezés a többi kutatók munkájának is új irányt adott és valamennyi német, angol, francia és olasz szakmunka mind hivatko-

zik az ő kísérleteinek eredményére. Tragikus sorsa, hogy betegsége éppen akkor vette le a lábairól, amikor hite szerint már közel volt a sikerhez. Évekig tartó kémiai kísérletek alapján sikerült neki egy jódos arzén vegyületet előállítani, amely a tuberkulózis bacillus palmitinsavas viaszszerű burkát feloldotta és a bacillus plazmáját szétroncsolta. Ez előtte még senkinek sem sikerült. Ismét évek teltek el, mikor apró barna kristályszerű gyógyanyagát megfőszította azoktól a tulajdonságoktól, amelyek az élő szervezetre káros hatásúak és a fertőzött testbe befeeszkedezve anélkül ölték meg a gümökör bacillusokat, hogy a szervezetben magában számba vehető kárt okoztak volna. Ha tüdővéstes tengeri nyulakat beoított a szerével, a nyulak fele meggyógyult és alapos volt a remény, hogy a jódos arzén vegyületet tökéletesítheti, összes káros hatásaitól megszabadíthatja és fokozatos kísérletekkel az emberi szervezetnek megfelelő formában is előállíthatja. A láthatatlan bacillusok azonban erősebbek voltak és a mult év végén már nem járhatott be az állam által gyönyörűen berendezett laboratóriumába. Orvosai légváltást ajánlottak a sulyos betegnek és mikor néhány héttel ezelőtt szülőföldjére, Csikszentimrére készült, a délamerikai Montevideo egyetemének tanácsa eddigi internacionálisan ismert tudományos irodalmi működése alapján huszonnégy ezer frank évi fizetéssel meghívta őt a bakteriológiai tanszék tanárának. A legszebb elismerés, amely tudóst érhet, mintha gyógyító irként hatott volna a láztól agyongyötört emberre és szinte megerősödve hagyta el Fiumét, hogy a csiki fenyvesek balsamos levegőjében keressen gyógyulást. Pár nappal ezelőtt magához kérette családját és felesége, meg gyermekei karjai közt lehelte ki lelkét.

Ezt írtuk 1913. június 17-iki számunkban, most pedig itt adjuk egy fiumei orvos elbeszélését anélkül, hogy egyelőre véleményünk mondánánk róla:

A teknősbéka-tuberkulózis — amint

forrásunk elmondja — tulajdonképpen Fiuméből indult ki. Itt élt ugyanis a tuberkulóziskutatás egyik legszármottevőbb tudósa: esiktusnádi Beteg Lajos, a kormányzóság főállatorvosa, akinek német, francia, angol és olasz szaklapokban megjelent közleményei a tuberkulózis tanulmányozását egészen új mederbe terelték. Ő állapította meg legelőször, hogy a tuberkulózis fertőzés spórák által történik és neki sikerült a tuberkulózis spóráit legelőször preparálni. Mikor Bataillon—Dubard—Terre francia bakteriológusok egy pontyban az állati tuberkulózishoz hasonló saválló mikroorganizmust találtak, Betegh Lajos — aki tavaly nyáron halt meg az erdélyi Csikszentimrén — összehasonlító kutatásokat végzett a hidegvérű állatok hasonló fertőzéseire vonatkozóan és a „Centralblatt für Bakteriologie, Parasitenkunde und Infektionskrankheiten” című jénai szaklapban megjelent tanulmányai alapján Ruprecht felfedezte a békátuberkulózist és dr. Friedmann, aki Betegh Lajossal állandó érintkezésben volt: a teknősbékatuberkulózis bacillust. Betegh maga is állított elő hidegvérűek tuberkulózis bacillusból orvosságot, de az teljesen hatástalan volt a melegvérű állatok tuberkulózisával szemben és mint az előbb említett folyóirat 58. kötetében leírja, a melegvérű állatokból kitenyészített erős tuberkulózis-bacillusokat nem tudta átoltani sem békába, sem teknősbé, sem halba. Pedig a hidegvérűek bacillusaival meg tudta fertőzni a hidegvérűeket és a fertőzés nyomán az állatokon kifejlődtek az összes tuberkulotikus fázisok, egész a phthisisig. Betegh Lajos összehasonlító kutatásai megállapították, hogy a hidegvérű állatoknál kimutatható sav-, alkohol- és lugálló baktériumfajták a melegvérűek tuberkulózisának okozójával nem egyfajta, tehát belőlük melegvérűek és így az ember tuberkulózisára reagáló orvosságot készíteni nem is lehet.

Nagy kára azonban a tudománynak, hogy Betegh meghalt. Fenti tételének megállapítása után ugyanis felhagyott a bakteriológiai gyógyítás terveivel és Ehrlich kutatásaival egyidejűen vegyi uton kereste a tuberkulózis gyógyszerét, amint Ehrlich a szifiliszét. Kilőszámra termelte és analizálta a tuberkulózis-bacillusokat és sikerült neki olyan oldható arzén-jódvegyület előállítani, amely tuberkulózis-bacillusok eddig oldhatatlannak hitt palmitinsavas viasz szerű burkát felbontotta és a bacillus magját vegyileg elpusztította. Kísérletei annyira előrehaladott állapotban voltak, hogy nagy titokban tartott jódvegyülete már alkalmas volt nyulak, tengeri malacok és egerrek tuberkulózisának a gyógyítására, mert fiumei laboratóriumában sikerült szeret az állati szervezetre ártalmas tulajdonságaitól megfosztani, úgy, hogy azt ártalmatlanul lehetett gyógyításra használni. Hirtelen halála azonban meggátolta szerének teljes kidolgozásában és — ami a dologban a legszomorubb — kísérleteinek eredményét és titkát, amelyet nem is vetett papírra magával vitte sírjába.

HIRDETMÉNY.

Közhirre tételük, hogy a városi mentőállomás és a rendőrorvosi hivatal f. hó 8-án az eddigi helyiségéből a Via Parinin levő rendőrségi épületbe (volt városi kaszárnya) fognak átköltözni. Telefonszám 450.

1914. január 4-én.

Fiume város tanácsa.

Ujdonságok.

Tájékoztató.

— *A kir. kormányzó* magánfeleket fogad: szerdán d. e. 10—12 óra között.

— *A tengerészeti hatóság* épületében levő m. kir. *biológiai állomás és aquárium* díjtalanul megtekinthető naponta d. e. 10-től 1 óráig és d. u. 3-tól 6-ig.

— *A temető* naponta d. u. 6 óráig látogatható.

— *A Cunard* magyar-amerikai vonal kivándorló gőzösei a kikötőben való időzésük alkalmából megtekinthetők naponta d. e. 10—12 és d. u. 2—4-ig. Kivétel a megérkezési nap és indulási napok délelőttje. Jegyekért az Adria palota portásánál 1 koronát kell fizetni jótékonv célra.

— *A tersatói Frangepán-vár* naponta megtekinthető egy korona beléptidj ellenében. (Feljárat a susáki híddal szemben levő lépcsőn vagy kocsin a susáki Boulevarden.)

— *József főherceg díszkertje* (a kormányzó palota mellett) megtekinthető a fenséges család távollétében hétköznapi reggeltől estig. Vasárnap a kert zárva van. Beléptidj nincs.

— *A Danubius-hajógyár* telepe, a rizshántolgyár, a papirgyár, kőolajfinomítógyár, a torpedógyár és a susáki Litorale konzervgyár csak az illető gyárvezetőségek speciális engedelmével tekinthetők meg.

— Az „*Adriatica*” cognacgyár gyártelepe megtekinthető reggel 9 órától 12-ig és d. u. 3 órától 6-ig.

— *A kivándorlási ház* megtekintésére (Via Industria) a kir. kormányzóság ad ki belépőjegyeket.

— *A városi könyvtár* naponta d. u. 5-től 8-ig áll a közönség rendelkezésére.

— *A népkert* (Giardino publico) nyitva van este 10 óráig.

—

— **A kormányzó Abbáziában.** Wickenburg István gróf kormányzó és neje ma délután az Előre jachton Abbáziába utaztak, hogy részt vegyenek a tegnapelőtt elhunyt Harrach János gróf temetésén.

— **Személyi hír.** Hollán Sándor miniszteri tanácsos, a kereskedelemügyi minisztérium vasuti ügyosztályának vezetője tegnap Abbáziába érkezett.

— **Kinevezések.** Wickenburg István gróf kormányzó mint a tengerészeti hatóság elnöke, Babics Antal kisparthajózási kapitányt, Pauer-Paskvan Ferenc tartalékos haditengerészeti altisztet és Tortics Mátyás napidijas fűtőt a kinestári uszóműveken ideiglenes minőségű révszolgákká nevezte ki.

— **A mentők új helyisége.** Mint lapunk más helyén is olvasható, január 8-án a mentőállomás és a rendőrorvosi hivatal a Via Parinin levő volt Jellasich-kaszárnyába fognak költözni. Telefonszámuk ezentul 450 lesz.

— **A Voce ferdítése.** A vendéglősök mozgalmával kapcsolatban a Voce azt írja, hogy a fogyasztási adóhivatal ügykezelését, már csak azért sem lehet megváltoztatni, mert ennek mai formájához volt kötve a 20 milliós kölcsön. Hiába ígéri tehát a reformot a kormányzó — mondja a Voce — ezt megváltoztatni nem lehet. Hogy ez a valóságnak tudatos elferdítése, azt tudja mindenki, mert nem titok, hogy a pénzügyminiszter a nagy kölcsön engedélyezésénél a fogyasztási adóhivatal ügykezelésének reformálásához kötötte és csak előzőkenységéből engedte a reformálás előtt a pénzt felvenni. Vagyis, az ügykezelést igenis reformálni kell és így éppen az ellenkezője igaz annak, amit a Voce írt. Tudja ezt a Voce is, de titkos céljait jobban szolgálja az ilyen tudatos ferdítés.

— **A posta karácsonya.** A fiumei postán a csomagok és ajánlott levelek forgalma a múlt évi december 19-től bezárólag december 26-ig a következő volt:

Feladtak 5842 csomagot, Fiuméba érkezett és kézbesített 12.812 csomag, átmenetileg kezelték 24.262 csomagot, vagyis az egész csomagforgalom összege 42.915 darabra rug.

Ajánlott levelet feladtak 1702 darabot, kézbesítettek 5992 darabot, átmenetileg kezelték 3505 darabot. Az ajánlott levelek összeforgalma a fentjelzett hat nap alatt 14.199 darabra rugott.

— **A hét fertőző betegségei.** A városi tisztifőorvosi hivatal jelentése szerint a december 29-étől január 4-éig terjedő héten Fiumében és kerületében hét bárányhimlőeset, egy vörhenyeset, tíz kanyaróeset, három difteritiszeset fordult elő, hastifuszban két, számarköhögésben egy, ragályos fülmigrigben pedig öt megbetegedés történt. A hastifuszban egy halottja is volt. A kórházba egy vörhenyest és egy trachomás beteget szállítottak.

— **A Kereskedelmi bank fiókot nyit Fiumében.** Az Est írja: Fiumében a fővárosi nagybankok közül eddig csak a Hitelbank, a Leszámitolóbank és a Magyar Bank volt részben saját fiókjával, részben általa alapított pénzügyintézetet képviselve. Most arról értesülünk, hogy a Kereskedelmi bank is képviselőt állít Fiumében és e végből közelebbi időben fiókot nyit. A fiók céljaira most keresnek alkalmas helyiséget.

Az Est eme híréhez csak annyit jegyezhetünk meg, hogy a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknak több mint tíz évvel ezelőtt már volt már fiókbankja Fiumében, amely nyíltan ő alapította meg a Magyar Bankkal, illetve az akkor még Magyar Kereskedelmi Részvénytársasággal együtt a Fiumei Kereskedelmi Bankot. A kávéüzletlen szenvedett veszteségek után a Magyar Kereskedelmi R. T. átvette a Pesti Magyar Kereskedelmi Banktól az utóbinak egymillió koronás részvény érdekeltségét. Ezzel a P. M. K. B. mint pénzügyintézet kivonult Fiuméből. Jelenleg csak három helyen van e pénzügyintézetnek érdekeltsége Fiumében: az Adria m. kir. teng. hajózási társaságnál, a Magyar Olajipar r.-t.-nál és a Nekton halászati r. t.-nál. Nem tartjuk valószínűnek, hogy a P. M. K. B. e három vállalat kedvéért, melyeknek helyi pénzügyi tranzakcióit főleg a Hitelbank fiumei fiókja látja el, újból rá fog lépni az önálló fiók-alapítás tövises útjára.

— **„Szent Jehannát” elítélték.** A laibachi országos törvényszék — mint megirtuk — szombaton és hétfőn tárgyalta azt a vallási szédelgést, amelyet Jerouscheg Johanna vodicai születésű eselédleány követett el, azt állítván, hogy vért izzad. Mint utóbb kiderült a vért gummilabdákból sajtolta ki. A törvényszék tíz hónapi súlyos börtönrre ítélte a csaló leányt.

— **A Magyar Kör tánemulatsága.** A Fiumei Magyar Kör január 17-én kabaréval egybekötött tánemulatságot rendez a Népkertben levő helyiségében. Kezdeté este fél kilenkor. A tánemulatság tombolával és világpostával lesz egybekötve. Belépődíjak: családjegy 2 kor., személyjegy 1 kor.

— **Rablás az óvárosban.** Pongrác György vasutas a múlt hét egyik éjjelén pénzt számolgatta az óváros egyik utcáján. Hirtelen hozzáugrott egy ismeretlen alak, aki kivágott a kezéből 60 koronát, majd belépte ezüst óraláncát s elfutott. A rendőrség tegnap elfogta a tettest Kossich Antal 25 éves cipészegéd személyében. Az óraláncot megtalálták nála, de a pénzt már elköltötte.

— Uj dreadnoughtot épít a Danubius.

Az Est írja: Január 17-én becsátják vízre a Szent István dreadnoughtot és ezzel be is fejezik a huszezer tonnás csatahajók építését. Ezentul már csak huszonötezer tonnás hajókat fognak építeni és míg a legutóbb épített négy osztrák-magyar csatahajón harminc és fél centiméteres ágyuk voltak, addig az újonnan építendőkön harminnégy centiméteres ágyuk lesznek.

Minden valószínűség szerint a legközelebb megtartandó közös miniszteri konferencián véglegesen hozzájárul a két állam kormánya a tengerészeti továbbfejlesztési tervéhez, illetve ahhoz a programhoz, amelyet a tengerészeti parancsnok a legutóbbi minisztertanácson előterjesztett.

A kérdés most már csak az, hogy milyen időrendben és milyen időközökre felosztva történjék meg az új dreadnought-hajóosztály négy huszonötezer tonnás hajójának megépítése. Természetes, hogy a magyar és az osztrák kormány azon igyekszik, hogy a terheket, amelyeket a tengerészeti fegyverkezés a két államra ró, minél jobban csökkentse. Politikai körökben azonban azt hiszik, hogy a két állam kormánya a felülről jövő nyomásnak nem tud ellenállni és már a legközelebbi közös minisztertanácson elhatározza, hogy az eddigi Monarch-típusú hajóosztály helyébe új huszonötezer tonnás típusú csatahajókat építet. Mintán pedig egy ilyen csatahajó az eddigi 60 millióval szemben darabonként legalább is száz millióba kerül, a négy új hajó építésére 400 millió többletkiadást kell beállítani. Ezt valószínűleg hat évre felosztva illesztik be a tengerészeti költségvetésbe.

A megépítendő négy új dreadnought közül egyet ismét a Danubius-hajógyár fog megépíteni; annál is inkább, miután a Danubiusban január 17-én a Szent István vízrebocsátásával megürül egy építőhely. A Danubius-hajógyár még az év első felében megkezd a másik huszonötezer tonnás új dreadnought-hajó építését. A tervek már régebben készen fekszenek a tengerészeti vezetés tervező-osztályában. Abban az esetben, hogyha a kormányok végleg hozzájárulnak a tengerészeti költségvetés új követeleseihez és azokat a delegációk is megszavazzák, akkor még május, legkésőbb június elején megrendelheti a tengerészeti parancsnokság az új dreadnoughtokat. A Danubiuson kívül két csatahajót a Stabilimento, egyet pedig a monfalconei hajógyár épít meg.

— **A nemhivatásos tengerészek.** A határrendőrkapitányság ezenel, közhírré teszi, hogy a nem hivatásos tengerészeknek (pincér, szakács, mészáros, ápoló stb.) a Cunard társaság hajóira való közvetítését ezentul a határszéli rendőrkapitányság fogja végezni. Mindazok, akik a jelzett minőségben valamelyik hajón alkalmaztatni óhajtanak, előjegyzésük végett a birtokukban levő utlevéllel az őrség parancsnokság (Piazza Commercio) vasuti épület hátsó részének II. emeletén levő hivatalos helyiségben ünnep és vasárnap kivételével naponként d. u. 3—4 óra között jelentkezhetnek. A jelentkezettek végleges felvétele a hajón történik, a felvétel ideje esetenként fog közvétettni. A véglegesen felvettek felvételi díj fejében 2 korona 40 fillért tartoznak fizetni.

— **„Lakók ligája“.** Azok a tarthatatlan állapotok, melyek abból következnek, hogy Fiumében nincs semmiféle lakbérleti szabályzat: kezdik meghozni a sokaktól kívánt üdvös reakciót. Titokban, esendben megalakult egy nagyobb bizottság, mely meg akarja alapítani a fiemei „Lakók Ligáját“. A liga célja az, hogy a háztulajdonosokkal szemben felvegye a jogos küzdelmet a lakók érdekeinek megvédésére. A szerencsétlen városi gazdálkodás folytán, mely nem tudta sehogysem keresztül vinni, hogy a villamos vasut a város külső részeiben is közlekedjék, a fiemei lakásbérletük valóságos kényrekedvre vannak kiszolgáltatva a háziuraknak. Itt, ahol a negyedik emeleten egy min-

den kényelem és mérnöki tudás nélkül épített négyszobás lakásért 2000 korona évi bért követelnek: éppen időszerű, hogy megalakuljon a Lakók Ligája, mely a szervezkedésben rejlő erővel arra kényszeríti majd az illetékes tényezőket, hogy a horribilis lakbérékért ne csak elfogadhatatlan szerződéseket kényszerítsenek az emberekre, hanem adjanak a pénzért valamit...

— **Hirtelen halál.** Petricich András 36 éves halász tegnap este 6 órakor a susáki hid közelében hirtelen rosszul lett. Néhány járókelő a hangosan nyögő ember segítségére sietett, az elhívott rendőr pedig értesítette a mentőket. Mire azonban ezek megérkeztek, Petricich kiszendvedt. A halál megállapítása után a holttestet felvitték a temető halottas házába.

— **Megunta a vig életet.** Babich Katalin 28 éves horvát leány, kit a rendőrség tartott nyilván, nagyon megunta a napokban a vig életet s ezért nagy adag szublimát oldatot ivott. Minthogy végzetes tettét hamarosan észrevették, aránylag könnyű szerrel megmenekült a bajból. Hétfőn délután azonban ismét megtudta valahogyan szerezni a gyilkos szublimátot és megint jókora adagot hajtott fel belőle. Most azonban nagyobb volt a „szerencséje“: tettét később vették észre. Az elhívott mentők reménytelen állapotban vitték a kórházba, a hol kedd reggelre kiszendvedt.

— **Baleset a Danubiusban.** Val Ernő mechanikus tegnapelőtt lezuhant a Danubius hajógyár egyik állványáról, minek következtében súlyos sérüléseket szenvedett mindkét lábán. A kórházba szállították.

— **Csirkefogók.** Ebben a hirben igazi hamisítatlan csirkefogókról lesz szó! Samona Albinné susáki asszony az utóbbi időben észrevette, hogy foggyóban van a szárnyas állomány. Pár nap alatt éppen tíz csirkét loptak el tőle. Fel akarta jelenteni a dolgot a csendőrségen, de mielőtt azt tette volna, lesbe állt a tyukok körül. Hétfőn este be is állított a tyukokhoz három susáki kisfiú és hozzáláttak a dézmálásához. Samonáné előngrott leshelyéről és sikerült két fiút elespnie. A harmadik azonban ellillant két csirkével. A két fiút átadták a csendőrségnek, mely a harmadik után megindította a nyomozást. A három csirkefogó között a legidősebb még nincs 14 éves.

— **Savoy nagyszálloda** (Budapest VIII. József-körút 16.), a keleti és nyugati pályaudvarok közelében. Modernül, újonnan berendezett szobák, teljes nyugalom és kényelem, légfűtés, hideg és meleg vízvezeték. Szobák napi 3 és 5 koronától feljebb fűtés és világítással együtt. Lift egész nap és éjjel. Különlegesség: napi penzió 5 koronáért. Központi fekvés.

— **Corso mozi.** Ma esti műsor: Mikor a halottak beszélnek, nagyhatású dráma, öt felvonásban. Gaumont-film.

— **Hajóbalesetek.** Stavangenburgból táviratozzák, hogy tegnap utban Stettinből Pernbe elsülyedt egy norvég tehergőzös. A tizennégy főnyi legénységből nyolc ember a vízbe fullt.

Londonból táviratozzák, hogy newyorki lapjelentések szerint Newyersey partvidékén a vihar nagy károkat okozott a fürdőhelyeken. A két napig tartó vihar időnkint 80—90 mérföldes sebességű volt óránként. Legsúlyosabban Seabright város szenvedett, ahol egész házakat sodortak a tengerbe a fel-törő hullámok. Egyidejűleg állítólag gyújtogatás miatt tűz támadt, amelyet csak nehezen oltottak el. A lakosság vad pánikban menekült a városból.

Marseilleből táviratozzák, hogy odaérkezett jelentés szerint a Manzura esomagszállítóhajó Nabdiánál zátonyra került. A hajót eddig a tomboló vihar miatt nem lehetett kiszabadítani. Be kell várni az időjárás kedvezőbbre fordulását. A esomagszállító

hajó Tripoliszból Tuniszou át utban van Marseille felé.

— **Hajóstársaságok tarifaharca.** Brémából jelentik, hogy a Hamburg—Amerika-Linie épp úgy, mint annak idején nyugat felé, most kelet felé is leszállította a díjtételeket. Gyors- és postagőzősön, mely Newyorkból indul, 120 márka, a többi északamerikai kikötőből induló vonalon 110 márka a viteldíj. A Norddeutscher Lloyd pedig a következő állapotokra meg: gyorsgőzősre, mely Newyorkba indul, 128 márka, Newyorkból induló postagőzősre 120 márka, Galvestonból és Neworleánsból indulóra 122 márka, a többi északamerikai kikötőből indulóra 110 márka a viteldíj.

— **Uj német iskolahajó.** Mig minálunk a kereskedelmi kormány lehetetlen tervei és hozzá nem értése miatt majd tíz év óta vajudik az iskolahajó kérdése, addig Németországban egyik iskolahajó a másik után hagyja el a hajógyárat. Magának az iskolahajó-egyesületnek három hajója lesz már azzal a 2100 regiszter tonnás motoros vitorlással, melyet f. hó 14-én Bremerhavenben fognak vízrebocsátani. Az új hajó évente négyszáz gőzös szolgálatra kiképzett tengerészt fog a német kereskedelmi tengerészetnek szolgáltatni.

— **A „Magyarország“ ujjaszervezése.** A „Magyarország“ jan. elsejével husz éves, sok dicsőséggel teljes korszakot lezárva új, még dicsőségesebb korszakot kezdett. Friss anyagi és szellemi erők birtokához jutván, régi becsületes szellemét és irányát fokozott mértékben ápolhatja és követheti; teljes harkésszeggel állhat eddig is vallott ideálja: az ország függetlensége és demokratikus átalakítása ügyének szolgálatába. Ebben a munkában a közélet legkiválóbb jeleit sorakoztatja a Magyarország lobogója alá. Eddigi felelős szerkesztőnek, Lovászy Mártonnak neve a lap homlokára került Károlyi Mihály grófival és Beck Lajoséval együtt. Cikkírókúl a most nevezettek kivül megnyerte Apponyi Albert grófit, Vázsonyi Vilmost, Batthyányi Tivadar grófit, Kemény Árpád bárót, Buza Barnát és a politikai élet más kiválóságait. Olyan új korszak kezdődik ez átalakulással a „Magyarország“ számára, mely — az erőkből itélve — méltó folytatása és tökéletesítése lesz a multnak és amelyben az ország jövője megalapozásban is nagy munka vár az ujjaszervezett „Magyarország“-ra. A lap előfizetési ára a régi marad. Az előfizetési díjak a „Magyarország“ kiadóhivatalába, Budapest VII., Rákóczi-ut 38. szám alá küldendők.

NYILTTER*).

Köszönetnyilvánítás.

Január 1-én felkeresett lakásomon az itteni izraelita hitközség néhány tagja, a kik közölték velem, hogy az izr. ujév első napján bizottság alakult azzal a céllal, hogy az ujév alkalmával celebrált szép istentiszteletért engem mint főként jutalomban részesítsen. Fenti urak: Weisz Mór, Bauer Lipót, Deutsch Márkus és Kohn Jakab nekem 400 korona értékű sorsjegyeket adtak át, amiért fogadják leghálásabb köszönetemet.

Rosenbaum S.

Stipil-féle cipőüzlet

Via Kossuth 12 (Sikič papírüzlettel szemben)

nagy raktár amerikai és egyéb gyári készítményű férfi, női és gyermek cipőkben, rendkívül olcsó áron!

TÖZSDE.

Budapesti Értéktőzsde.	Ján. 4 zárlat	Mai árt. 1/2 óra
Magyar hitelrészvény	841.50	841.50
Osztrák hitelrészvény	833.50	635.50
4%-os koronajáradék	82.55	83.05
Osztr.-magy. államvasut	716.50	716. —
Jelesbank	434. —	438. —
Leszámlolóbank	521. —	529. —
Hazai Bank	289. —	289.50
Magyar Bank és Keresk. R.-T.	531.50	534. —
Rimamurányi	641. —	640.50
Salgótarjáni	737.50	737. —
Közuti Vasut	629. —	628. —
Városi Villamos	344.50	342. —
Adria	579. —	—
Déli Vasut	105.50	—
Magyar Cukoripar	2590. —	—
Rizsgyár	3750. —	—

Budapesti Gabonatőzsde. (50 kilogrammonként.)	Ján. 4 zárlat	Mai árt. 1/2 óra
Búza áprilisra	11.40	11.39
Búza májusra	11.41	11.41
Búza október	10.78	10.67
Rozs áprilisra	8.66	8.68
Rozs októberre	*8.31	8.35
Zab októberre	7.47	7.67
Zab áprilisra	7.44	7.61
Tengeri májusra	6.55	6.55

Bécsi Értéktőzsde.	Ján. 4 zárlat	Mai árt. 1/2 óra
Osztrák hitelrészvény	633.75	636. —
Magyar hitelrészvény	839. —	840.50
Osztrák magyar államvasut	714.50	716.50
Déli Vasut	105.50	105.25
Alpesi	787.50	796. —
Skoda	761. —	767. —
Osztr. koronajár.	83.80	—

Fiumei és trieszti értékek:

	Legutóbbi köte- sek átlagár.
Fiumei 4%-os kölcsönkötv.	92. —
Banca Fiumana	650. —
Fiumei Kereskedelmi Bank	295. —
Fiumei Népbank	115. —
Litorale Bank és Takarékszövetk.	240. —
I. Horvát Takarékpénztár	6100. —
„Indeficienter“ tengerhajóz.	250. —
Magyar-Horvát Gőzhajótárs.	1500. —
Magyar-Horvát Szabadhajózás	1125. —
Orient tengerhajózási társ.	1420. —
Ált. Forgalmi r. t. régi	1000. —
„ . . . . . új	1000. —
Magyar Olajgyár	202. —
Austro-Americana	283. —
Navigazione Libera Triest	610. —
Osztrák Lloyd	599. —
Stabilimento Tecnico	9800. —
Ampela Szeszpároló Rt.	420. —
I. Trieszti Rizsgyár	660. —
„Kerka“ dalmát vizművek r. t.	447. —
Spalato Portland Cement	371. —
Assicurazioni Generali . . . . . Nap.	802. —
Riunione Adriatica	3570. —

Szénüzlet nyitás.

A nagyérdemű közönségnek tisztelettel tudomására adom, hogy az „Ilona fürdő“ advarában

—o SZÉNUZLETET NYITOTTAM o—
hol is porosz valamint trifaili darabos kőszén bármilyen mennyiségben a legolcsóbb árak mellett, leolmoztott zsákokban

házhoz szállitva

kapható. Megrendeléseket 13-92 és 13-93 telefonszámok alá kérek.

Kérem a n. é. közönség szives támogatását. Teljes tisztelettel

Kell Henrik

Távirat — Telefon.

A román paktum.

BUDAPEST, jan. 7. Tisza István egy újságíró előtt nyilatkozott a román paktumról. Bővebb részleteket — mondotta — ma nem adhat, de jelezheti, hogy a paktum alapján kevesebb nemzetiségi képviselő lesz, mint eddig. Ha a tárgyalások befejezettek, akkor mindent nyilvánosságra fog hozni.

A titkos szerződés.

BUDAPEST, jan. 7. A Pesti Hírlap mai száma szó szerint közli azt a titkos szerződést, melyet 1913. június 10-én kötött Románia és Szerbia egymással — Magyarország rovására. A szerződésről szóló híradás annak idején óriási feltűnést keltett és cáfolták is gőzerővel. A nyilvánosságra jutott szerződési szöveg szerint a két király kötelezi magát, hogy ha külső hatalom fenyegeti valamelyiknek a birtokát, úgy a másik fegyveres segítséget ad. A szerb király kijelenti, hogy mindazon földeket, melyek a Dunától és az erdélyi havasoktól északra fekszenek és főleg román lakosságúak, a román király érdekkörében fekvőnek ismeri. A román király pedig kijelenti, hogy mindazon földeket, melyek a Dunától északra, a Tiszától pedig nyugatra fekszenek, a szerb király érdekkörében fekvőnek ismeri. Félreértés esetén, vagy mikor az orosz kormány az egyik vagy a másik félnek diplomáciai vagy hadi segítséget nyújt, a végleges döntés a cáré. A szerződés tíz évre szól. Aláírta Majorescu román, Pasic szerb miniszterelnök, a két ország vezérkari főnöke és Christescu román alezredes.

BÉCS, jan. 7. Egy újságíró kérdés-kérdésére a külügyminiszteriumban kijelentették, hogy a fenti szerződés koholmány, melyet először a „Novoje Vremja“, azután pedig a „Narodni Lysti“ közölt orosz forrásból.

BUDAPEST, jan. 7. A Pesti Hírlap közleményére vonatkozólag Tisza István kijelentette, hogy az ügy nem lepte meg, mert ugyanezt két nappal előbb már olvasta egy orosz lapban. Az egésznek — mondotta — nincs semmi jelentősége.

BUDAPEST, jan. 7. A P. H. közleményét ma félhivatalosan cáfolják.

Gerovszkyékat elfogták.

MARAMAROSSZIGET, jan. 7. A most folyó ruthén bahaárulási pörben nagyon sok szó esik a Gerovszky fivérekről, akik közül az egyik Oroszországban él, a másik kettő egy ügyvéd és egy mérnök — pedig Csernovitzban intézi a nagyorosz propaganda ügyeit. A pörben szereplő főkolompók a Gerovszkyaktól kapták az anyagi segítséget és a működésre vonatkozó utmutatást. Felette gyanus és Ausztriára is káros működésükért és kémkedés gyanuja miatt ma reggel Csernovitzban letartóztatták a két Gerovszkyt.

Képviselőnk Albániában.

BÉCS, jan. 7. Legközelebb ő felsége Albániába követté fogja kinevezni Löwenthal

Lajos konstantinápolyi osztrák-magyar nagykövetségi tanácsost.

A legifjabb főhercegnő.

BÉCS, jan. 7. Károly Ferenc József főherceg leányát tegnap ő felsége megkezesztelte. A legifjabb főhercegnő a keresztelésben Adél nevet kapott.

Az olasz külügyminiszter utazása.

ROMA, jan. 7. Di San Giuliano márkai olasz külügyminiszter megrongált egészségi állapotára való hivatkozással elhalasztotta Bécsbe való utazását. Az új rendelkezés szerint az olasz külügyminiszter találkozása Berchtold gróf közös külügyminiszterrel február végén vagy március elején fog megtörténni.

Koresolyázás a halálba.

BÉCS, jan. 7. Schaumberg Lippe herceg pármái uradalmaiban együtt koresolyáztak tegnap Hagerl főerdész és Mayerszky János intéző felesége. A jég beszakadt és mindketten a vízbe fulltak.

Elfogott esaló gróf.

NIZZA, jan. 7. A rendőrség hosszas keresés után ma elfogta Bodemar Thamal gróft, aki mint volt közös hadseregbeli orvos több nagyszabású csalást és okirathamisítást követett el. A hadseregből annak idején piszkos adósságok miatt kellett kilépnie. Beállott az idegen légióba, ahonnan azonban megszökött. Egyizben már hat hónapot fogságban is töltött szédelésért.

Az égei szigetek.

BÉCS, jan. 7. A hármasszövetség hatalmai elfogadták az égei szigetekre vonatkozó angol javaslatot. Törökország a javaslatot nem fogadja ugyan el, de reméli, hogy a konfliktust békés uton elintézheti.

A hütlen asszony sorsa.

SALGÓTARJÁN, jan. 7. Puschnann Gyulának, az acélgyár főmérnökének felesége viszonyt folytatott a gyár egyik tisztviselőjével. Puschnann tegnap légyotton érte nejét, aki félelmében beszaladt a másik szobába és agyonlőtte magát.

Nagy löporrobanás.

PÁRIS, jan. 7. Nancyból táviratozzák, hogy az ottani löporgyárban robbanás történt. Délig két munkás elszenesedett holttestét sikerült megtalálni. Sok munkás súlyosan megsebesült.

Eltűnés után feljelentés.

BUDAPEST, jan. 7. Weisz Miksa kereskedő ellen egy itteni kávé és egy kereskedő feljelentést tett a rendőrségen. A vizsgálóbíró elrendelte Weisz elfogatását. Weisz még a múlt hét elején nyomtalanul eltűnt a Thököly-uton levő lakásáról. Akkor katasztrófára gondoltak a hozzátartozók, holott most kiderül, a börtön elől szökött meg.

Izzed pasa Albánia fejedelme.

FRANKFURT, jan. 7. Konstantinápolyból jelentik a „Frankfurter Zeitung“-nak: Az albán törzsfőnökök titkos összejövetelén abban állapodtak meg, hogy Albániának mohamedán fejedelmet kell adni.

Johann Maria Farina Gegenüber dem Rudolfsplatz

csakis ez a valódi

kölniviz, kölniviz-pouder és kölniviz-szappan.

Kapható drogériákban, gyógyszertárakban és illatszertárakban.

Ne tessék elfogadni

Kölniviz-szappant, kölnivizet és poudert, ha nincsen rajta az eredeti és egyedül valódi, de sokszor utánzott JOHANN MARIA FARINA Gegenüber dem Rudolfsplatz. Akkor sem kell elfogadni helytelen és utánzott kölnivizet, kölniviz-poudert és kölniviz-szappant, ha az itt jelzett eredeti készítmény nem volna kapható az ön lakóhelyén, mert a világhírű cég magyarországi képviselője:

Holczner Emil Zoltán Budapest, VIII., Szigetvári-u. 16. sz.

egyszerű levelezőlapra azonnal válaszol és közli, hol szerzhető be az EREDETI MINŐSÉG.

Kapható Fiumében: **A. CORTE** illatszertárában.

Egyes albán vezérek Izzed pasa volt török hadügyminiszter nevét pendítették meg.

Izzed pasa azt a feltételt szabta, hogy egyelőre nem venné föl a királyi címet, hanem fejedelem volna és Albániának legalább tíz évig Ausztria-Magyarország és Olaszország együttes ellenőrzése alatt kellene maradnia. Az albán vezérek ezeket a feltételeket elfogadták, azután Durazzóban fejedelmválasztó gyűlést tartottak és titkos szavazás útján egyhangulag Izzed pasát proklamálták Albánia fejedelmévé. Küldöttség jött Konstantinápolyba, amely a választást tudtára adta Izzed pasának és ő az albán küldöttekkel a jövő héten Valonába fog utazni.

BÉCS, jan. 7. Az ideiglenes albán kormány bizalmi emberei, akik itt tartózkodnak, nem csinálnak titkot abból, hogy Vilmos wiedi herceg albániai útjának elhalasztása valóban összefügg bizonyos titkos bujtogatásokkal. Albániában a kulisszák mögött még mindig olyan törekvések érvényesülnek, hogy Albániának mohamedán uralkodója legyen és az erre irányuló mozgalom a mohamedán albán lakosság körében termékeny talajra talált.

BÉCS, jan. 7. A Neues Wiener Tagblatt értesülése szerint Izzed pasa erős hadsereg élén bevonult Albániába és fejedelmé kiáltotta ki magát. Valonában ostromállapot van.

VALONA, jan. 7. Izmail Kemal pasa kihirdette az ostromállapotot.

A hercegnő mellűje.

PÉTERVÁR, jan. 7. A pétervári testőrhadapródok bálján, amely egyike a legelőkelőbb pétervári tánemulatságoknak, mert csak nagyhercegek és hercegek vannak jelen, feltűnő eset történt. Elveszett Cserkarszky hercegnő tizennyolc nagy gyémántból álló mellűje, amelynek értéke hatvan ezer korona. Nagyon kínos szituáció támadt. A bálteremben mindenki az elveszett ékszer keresésére indult, de senkisémet találta meg. Telefonértesítésre eljöttek az előkelő tánemulatságra a titkos rendőrök is és azonnal a nyomozáshoz láttak, amelynek állítólag szenzációs eredménye van. A tolvajt megtalálták, de nevét egyelőre titokban tartják, mert a bálteremben résztvevők közül került ki.

Tizenkét új biboros.

ROMA, jan. 7. Január első felében feltétlenül megtartják a feszült érdeklődéssel várt konzisztóriumot, amelyen egyszerre tizenkét kardinálisnak adják meg a bibornoki kalapot. Bizonyos, hogy Csernoch János hercegprimás, Piffel bécsi hercegérsek, valamint Frühwirth pápai nuncius a tizenkét kardinális soraiban lesznek. Hír szerint kívülük még egy bajor püspök is megkapja a bibornoki kalapot, ugyancsak Rampolla barátja, monsignore delle Chiesa is.

A helyőrség bálja.

A helyőrség tisztikara és tisztviselői az idei Karneválon két tánemulatságot rendeznek a Deák-szállóban. Az első január 15-én, a második február 21-én lesz.

A meghívók január 6 és 12-ike között lesznek szétküldve.

Vásárolják a dreadnoughtokat.

PÁRIS, jan. 7. Londoni jelentés szerint a török kormány lefizette a Rio de Janeiro nevű braziliai dreadnought második részletét, ötszáz ezer fontot. A török kormányának ez a készülődése megmozgatta a görögöket, akik szintén tárgyalásokat folytatnak egy páncélos hajó miatt, amelyet Amerikában építenek Argentína számára. Chile számlájára egy angol cégnél építenek páncélos hajót, de annak a megvásárlásától Görögország elállt, mert a hajó csak 1914. végén lenne kész.

—o—

A legajánlatosabb fiumei szállók:

„Deák” szálló

a Deák-korzón és dependance-a a

„Bonavia” szálló

Via Edm. De Amicis 4.

Mindkét szállóban kitűnő konyha és árnyas kertek. Fajborok és köbányai polgári sör.

Tulajdonos

Ederer-Burger Gyula.

Méz

különlegesség kicsinyben és nagyban, nagyobb vételnél jelentékeny árengedménnyel kapható

Fleischhacker C. tejcsarnokában

Fiume, Piazza Elisabetta. — Naponta friss bécsi kolbász.

Tengeri fürdő Lusinpico Cigale Strand-Hotel és Bellevue penzió - Cigale -

Minden kényelmet biztosító elsőrangú családi otthon. Magyar ház. Prospectus.

JOHANN RAPF

„Villa Ella” Pilseni Söröcsarnok Steinacker Villával szemben. Feljárt a Slatina fürdőnél. Szobák penzióval és a nélkül, olcsó árak. Polgári konyha, pilseni sör, jó borok.

Mindennemű írásmunkák (fogalmazás, másolás, címzés, stb.) otthoni elvégzését lelkiismeretes gyors és csinos kivitelben vállalom. Cím e lap kiadóhivatalában.

— Olvasóinkhoz. Január 1-én tizenegyedik évfolyamába lépett A Tengerpart. A mögöttünk maradt évtized igazolja, hogy mindenkor becsületesen és megalkuvás nélkül harcoltunk a magyarság érdekeiért. Mídon tehát olvasóink további támogatását kérjük, egyben tisztelettel kérjük helybeli és vidéki előfizetőinket, hogy az előfizetést megújítani szíveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás történjék.

Uj előfizetések bármely naptól kezdve telefonon (229. szám), postán vagy személyesen jelenthetők be A Tengerpart kiadóhivatalában, Gradinata del Sasso Bianco 3, I. em. (Wurzer-ház).

Előfizetési árak:

Egész évre 24 kor., negyedévre 6 kor.
fél évre 12 kor., egy óra 2 kor.

Tisztviselők, altisztek és munkások fél áron kapják A Tengerpart-ot.

Boldog órái csakis annak lehetnek, aki hozat magának egy mükedvelő hangszert

Wagner „hangszerkirály”-tól.

Budapest, József-körút 15. (Telefon.)

Varázsfuvola ajándékkal 4 kor. — Csodatrombita erős rézből 6 kor. Szájharmonika dobkísérettel 3 kor. Facimbalom 15 hanggal 4 kor. Tünderharangok állványon 9 kor. Varázshegedű újdonság 6 k. — A milánói, párisi és londoni kiállításokon kitüntetve az első díjjal. Javítás szakmühelyek! Fényképes árjegyzék ingyen! Óvás! Ügyeljünk a „Wagner” névre és 15-ös házszámra.

Két csinosan butorozott szoba

egy és két ágyas, fürdőszoba használattal azonnal kiadó. Via Goldoni 2. I. emelet 5. sz. (Casa Minach).

Filipovics Ede

uri és női fúrasz

FiUME, Viale Deák 2 szám.

Telefon (17-04 sz.) hívásra jön.

Dr. Blühweiss Arnold ügyvédi irodáját

a Via Stefano Türr 5. sz. alatt (Braun-féle házban) megnyitotta.

Minden a kihordás vagy a szétküldés körül felmerülő panaszt telefon, vagy levelezőlap útján a kiadóhivatalba kérünk bejelenteni.

Kö-
mentes!

Köszén

nagyban és kicsinyben házhoz szállítva, legolcsóbban kapható:

MOMCSILOVICS és Tsa Bet. Tság. cégnél,

Via Amicis 8 sz., Telef. 422. Állandó szállítáznál és waggonrakományoknál verseny árak!

Por-
mentes!

Wotan

Lámpa

A legjobb és a legtartósabb drótszálas lámpa
Huzott drótszállal 75% árammegtakarítás.

Kapható villanyszerelési üzletekben, villanytelepeken és a
MAGYAR SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK-nél, Budapest, VI., Teréz-körút 36. Gyár-utca 13.

Elsőrendű szalon-köszén

kicsinyben és nagyban házhoz szállítva legjutányosabb árak mellett

Aprított tűzifa 2 kor. 60 fil.

métermázsánsként teljes fuvarokban (körülbelül 22—25 mm.) házhoz szállítva.

Aprított tűzifa kicsinyben zsákokban 5 korona métermázsánsként házhoz szállítva.

Kocsz (pirszén) faszén mindenféle tüzelő anyagok nagy raktára.

Braun Bernát és Tarsa Fiume

Via Stefano Türr sz. 5. (Saját ház)

Telefon számok: 528. és 16-75.

OLD - ENGLAND URI ÉS NŐI KALAPÁRUHÁZ

Corso 39. — FIUME — Corso 39.

A „Crystys-London“ -i kalapok egyedüli fiumei raktára. Párisi és Borsalino kalapok és modellek nagy választékban. Karácsony és újévre 15% a szabott árakból!

Nicola Perković

czipész-mester, czipőraktára

FIUME, Via del Fosso

legolcsóbb bevásárlási forrás

ugy saját készítményű, mint gyári

Uri, női és gyermekcipőkben.

Tisztelettel hozom tudomására a n. é. vevő közönségnek, hogy

Döög- és porcellánárú üzletemet

áthelyeztem a volt fióküzletem helyiségebe, Via del Porto 1. sz. (a nagy vásárcsarnok közelében).

A helyiség teltömöttsége folytán az összes árukat leszállított áron adom el.

Kiváló tisztelettel

Korniczai I.

Aki szobaleányt, szakácsnőt, inast, pincért, vagy bármely alkalmazottat keres, forduljon bizalommal

Logarić J. közvetítő irodájához

Via Carducci 8. Telefon sz. 15-87,

Üres lakások és butorozott szobák szintén közvetítettek.

Karácsonyi és újévi ajándék!

Még csak rövid ideig! **Kobrak-cipők** 25-50 százalék edgedménnyel!

Megérkeztek a valódi amerikai **Barry-cipők** Kizárólag árusítja:

Fiume Corso 46 Vertes S. cipőraktára Tel. 10-01.

Legkeresettebb családi lámpa, K. 1.— és feljebb
Asztali lámpák, felszerelve K. 8.— és feljebb.
Vállalunk teljes villamberendezéseket, jutányos árban!

„Unitas“ Műszaki —
Ipar Vállalat, Fiume,

Via E. Amicis 9 sz., Telefon 292.

(Fenice színházzal szemben).

Pavacich Testvérek droghériája.

Fiume - Corso 2.

Mindennemű festékek, ecsetek, sávak stb. raktára. Nagy raktár ásványvizekben angol és amerikai s. egyéb droghuacikkekben. Mindenféle fűvek és gyökerek behozatala és kivitele.

Horváth Ferencz - Fiume

Via Fr. Petrarca 4.

angol uri szabó műhelye

Készít uri öltönyöket a legújabb divat és mérsékelt árak mellett. Elfogad bárminemű tisztítást és javítást.

Velence San Marco szálloda

(Campo S. Luca).

Modern berendezés. — Fürdők. — A gúnál kiállításon dicséret okmányokkal kitüntetve.
SZOBÁK 2 és fél LIRÁTÓL FELJEBB.

De La Ville

SZALLODA ÉS KÁVÉHÁZ
FIUME, DEÁK-KORZÓ.

50 szoba

— A magyarság találkozó helye. —

Kitűnő kávéházi italok és ételek. Bel- és külföldi lapok.

Estéknként **BARCZA JENŐ** hírneves cigányzenekara hangversenyez.

Tulajdonos: BUDAI KÁROLY.

UJ FÜRDŐINTÉZET (meleg fürdővel).

ABBZIA Reichstrasse

Göz-, kádfürdők- és meleg tengerivíz fürdők.

☞ Szobák 3.— koronától feljebb. ☞

Tulajdonos: I. R. SCHWEIGLER.

Hattyu gözmosóda

Fiume, Via Acquedotto 2 sz. (Kucich ház) és a Via Goldoniban (a Dubravčić házbán). Vállalatát a mai kor igényeinek megfelelően, vegytisztító üzemmel kibővítette, melyre a közönség szives figyelmét felhívja. Gyors kiszolgálás. Telefon 9-88. Tisztelettel

Bredár Lajos.

Könyvek lezárását, mérlegek elkészítését, felülvizsgálását és új könyvek bevezetését elvállalja törv. hites szakértő, elsőrendű szakember. Hivatalos titoktartás. Cim a kiadóban.

Helybeli kávéimport cég keres azonnali belépésre lehetőleg

erétségizett gyakornokot kezdőfizetéssel. Ajánlatok az eddigi működés és referenciák megjelölésével „Moeca“ jelige alatt a kiadóhivatalba kéretnek.

A via Giuseppe Parini-ban a Tomasich házban,

új cipész üzletet

nyitottam, melyben csakis mérték után a **legelegánsabb és legkenyelmesebb** cipőket készítem. Fájós és hibás lábakra különös gondot fordítok!

Dobozy Dániel

angol és francia cipész, mű és orthopéd különlegességek készítője.

divat szerint — Ondulálás és manikür.

Magyarul és olaszul beszélő

ELÁRUSITÓNÓ

azonnal felvétetik: Spiegl Giuseppe cégnél,

Via dei Negozianti 4. szám.

Magyar cukrászda Abbaziában

Reichsstrasse 39 villa Shanzer.

Kizárólag természetes teavajból készített elsőrendű cukrászsütemények. Rendelések házhoz szállítva gyorsan eszközöltetnek.

Kávé, csokoládé, frissítő italok.

Savoy Nagy-Szálloda

BUDAPEST, VIII.

József-körut 16.

TELEFON: József 20—52 és József 20—53.

Modern szálloda ujonnan berendezve, légfűtés, hideg és meleg víz minden szobában, lift éjjel-nappal.

EGYÁGYAS szobák 3 koronától, KÉTÁGYAS szobák 5 koronától

fűtés, világítással. A szobák feltétlenül tiszták.

Ujonnan bevezetett **PENSIO-rendszerünk**, napi ellátás 5 koronáért, mely áll:

Reggeli

kávé v. tea
v. csokoládé
tojás
vaj
sütemény

Ebéd

leves
előétel
sült körítve
tészta
fekete kávé

Vacsora

előétel
sült körítve
tészta
gyümölcs
sajt

Ezen napi ellátás 5 korona.

Szobák hosszabb tartózkodásnál megegyezés szerint.

Szobák havi bérletre 80 koronától fűtés, világítással.